

POMORSKO PRAVO

Knjiga druga: PRAVO POMORSKIH PRIJEVOZA

Drago Pavić

Split, 2002., 372 str. Izdavač: Visoka pomorska škola u Splitu

Naša pomorskoppravna literatura obogaćena je još jednim iznimno vrijednim djelom - knjigom "Pomorsko pravo- pravo pomorskih prijevoza" iz pera vrhunskog znanstvenika i stručnjaka, prof. dr. sc. Drage Pavića.

Knjiga je podijeljena u dva dijela. U prvome dijelu pod nazivom "Uvod u pomorsko imovinsko pravo" pisac objašnjava pojam i sadržaj pomorskog imovinskog prava. Govori o imovinskopравnim obilježjima broda, posebice o specifičnostima glede prava vlasništva i drugih stvarnih prava koja mogu postojati na brodu. Potom se navode i definiraju osobe koje se pojavljuju u pomorskom imovinskom pravu (vlasnik broda, brodar, *ship manager*, osobe iz ugovora o prijevozu stvari i putnika, pomorski agent, špediter i lučki slugač). Osobita pozornost posvećena je iznimno važnom pitanju ograničenja odgovornosti brodovlasnika (brodara). Precizno se objašnjava koje osobe i na osnovi kojih propisa imaju pravo na ograničenje odgovornosti, za koje se tražbine može ograničiti odgovornost te u kojim slučajevima se pravo na ograničenje odgovornosti gubi.

U drugom, središnjem dijelu pod nazivom "Ugovori o iskorištavanju brodova" pisac ponajprije definira i sistematizira navedene ugovore s obzirom na unutrašnja i međunarodna pravna vrela kojima je uređena ova materija. Osobito iscrpno obrađuje se ugovor o prijevozu stvari morem. Objašnjava se značaj pomorskog prijevoza stvari u realizaciji ugovora o prodaji, osobito u pogledu međunarodne kupoprodaje. Precizno se, kako s teoretskog tako i s praktičnog stajališta, određuju i objašnjavaju sva važna pitanja koja se odnose na ove ugovore: njihovi bitni elementi, vrste, stranke, nastanak, oblik, sadržaj i modaliteti ispunjenja ugovornih obveza kao i načini prestanka tih ugovora. Govori se i o prijevoznim ispravama i njihovoj ulozi u pomorskom prijevozu i kupoprodaji robe općenito. Poseban naglasak stavljen je na brojna pitanja vezana uz materiju odgovornosti prijevoznika i naručitelja kao ugovornih strana. Potrebno je naglasiti da su precizno elaborirani pravni položaj i uloga zapovjednika u pogledu izvršenja ovih ugovora kao i u pogledu sprečavanja ili smanjenja eventualne štete na teretu.

Pisac posebno analizira i ugovor o prijevozu putnika i prtljage. Definira taj ugovor, govori o ulozi putne karte, a osobit naglasak stavlja na pitanje prijevoznikove odgo-

vornosti za putnikov tjelesni integritet, štetu na prtljazi te za zakašnjenje u izvršenju obveza iz ovoga ugovora.

Nakon toga pisac daje prikaz osnovnih obilježja ugovora o tegljenju s naglaskom na prava i obveze ugovornih strana.

Autor naglašava da pored ugovora koji su u knjizi detaljnije analizirani, postoje i brojni drugi plovidbeni poslovi kojima je zajedničko obilježje da se poduzetnik obvezuje brodom obaviti određeni posao, a naručitelj se za to obvezuje platiti naknadu.

Poseban odjeljak je posvećen prijevozima s više prijevoznika koji u suvremenim uvjetima poslovanja imaju sve značajniju ulogu. Najprije se govori o izravnom (direktnom) prijevozu kod kojega prijevoznik obavlja prijevoz djelomično svojim brodom, a djelomično brodovima drugih prijevoznika. Potom se obrađuje viševrсни (multimodalni) prijevoz, kod kojega se u okviru jedinstvenog ugovornog odnosa prijevoz obavlja putem dvije ili više vrsta prometa. Posebna se pažnja posvećuje pitanju prijevoznih isprava te odgovornosti prijevoznika kako kod direktnog, tako i kod multimodalnog prijevoza.

Pisac zasebno govori o ugovoru o zakupu broda. Objašnjava se razlika između ugovora o zakupu i brodarskih ugovora. Ukazuje se i na sadržaj nekih ugovora sličnih ugovoru o zakupu, kao što je ugovor o *leasingu* broda, ali se upozorava i na njihove razlikovne elemente. Posebno se govori o pravima i obvezama zakupodavca i zakupoprimca.

Drugi dio knjige završava obradom problema prava koje se primjenjuje na ugovore o iskorištavanju broda. Naglašava se važna uloga autonomije stranaka pri izboru mjerodavnog prava, ali se upozorava i na zakonske odredbe koje ograničavaju tu autonomiju.

U prilogu knjige otisnuti su primjerci ugovornih formulara i dokumentacije koja se koristi u suvremenoj praksi prijevoza stvari i osoba. To predstavlja dodatnu vrijednost ovoga djela.

Popis literature sadrži nazive gotovo 90 korištenih djela domaćih i stranih autora. Na kraju knjige nalazi se vrlo opsežan indeks pojmova.

Kako sam pisac navodi u predgovoru knjige, ona je prvenstveno namijenjena studentima visokih pomorskih učilišta za pripremanje ispita iz pomorskog prava. Zasiurno je, međutim, da će se njome, kao korisnim priručnikom, poslužiti svi oni koji se pomorskim pravom i pomorskim prijevozima bave u praksi. Za teoretičare ona predstavlja dio neizostavne literature. Knjiga je napisana uz korištenje svih relevantnih unutrašnjih i međunarodnih pravnih propisa uz poseban osvrt na sudsku i poslovnu praksu. Uzete su u obzir i izmjene i dopune Pomorskog zakonika predviđene Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika. To je još jedan dokaz cjelovitosti i suvremenosti onoga što je napisano.

Svakog čitatelja će zadiviti sustavnost, jasnoća i jednostavnost kojom je pisac

obradio izuzetno složenu materiju pravnog uređenja pomorskih prijevoza. To je dodatni razlog zbog kojega čitanje ove knjige profesora Pavića predstavlja veliko zadovoljstvo.

Dr. sc. Jasenko Marin, viši asistent

Jadranski zavod HAZU

Summary:

Drago Pavić: Pomorsko pravo, knjiga druga: Pravo pomorskih prijevoza (Maritime Law, Book II: Law of the Carriage by Sea)

Split College of Maritime Studies, Split, 2002, 372 pages

The author divided the subject matter of this book into two parts.

In the first part he elaborates the problem of ownership and other real rights on ships. He also explains the position of various persons involved in the employment of ships (shipowner, operator, manager, carrier, maritime agent etc.). Special attention is paid to the limitation of shipowner's liability.

In the second, central part the author gives a systematic analysis of the contracts for the employment of ships (contracts of carriage of goods, contracts of carriage of passengers, contracts of towage and contracts relating to the other maritime services). He further deals with important and complicated topic of carriage performed by several carriers. The matter of charter by demise is particularly elaborated. The final chapter of this part is devoted to the problem of the law applicable to the contracts of the employment of ships.

Various examples of the maritime contracts and documents are enclosed to the book.

This textbook is written clearly and concisely. It is a precious work that would be very useful for those engaged in a practical way with maritime law.